

ere indførte i vort Forsvarsvæsen — jeg antager saavel tillands som tilvands — „vil Forsvaret ikke have fornøden Chance for at gaa feirrig ud af de forskjellige Kampe, som ville betegne Hovedmomenterne i Forsvaret, eller for at kunne trække de enkelte Affnit af Forsvaret saa længe ud, at Situationen derved kan antages at blive vanskelig for vor Modstander“. Her se vi Chancerne fremstillede saaledes, at der end ikke, naar vort Forsvar forbedres saaledes, som der her foreligger Forslag til, kan opnaas saa Meget, at vi kunne gjøre Angrebet vanskelig for vor Modstander. I stærkere Ord har jeg ikke set en mistroende Opfattelse af vort Forsvar fremstillet, i alt Fald da ikke fra nogen Regjerings Side. Foraauidt dette er en oprigtig og alvorlig Opfattelse af Vilkaarene for vort Forsvar, kan dette ikke bebreides den høitærede Regjering, thi jeg erkjender, at det er dens Pligt at fremstille for os Forholdene og Vilkaarene i uilkløret Lys. Men det synes, at man derved har nærmet sig til den Opfattelse, som jeg her tidligere har gjort gjældende, at det ikke væsentlig dreier sig om et absolut Maal, saa Meget eller saa Meget, men at det kun dreier sig om en Gradsforskjæl i Opfattelsen, idet vi Alle gaa ud fra den Forudsætning, at værgeløst ville vi ikke lade Fædrelandet falde. Men idet jeg altfaa foraauidt ikke ser, at der nu efter de foreliggende Udtalelser fra Regjeringens Side er et absolut Modsetningsforhold tilstede i Opfattelsen, er der dog en Gradsforskjæl og en meget omfattende Gradsforskjæl, naar det dreier sig om Spørgsmaalet om, hvad der skal gjøres, hvilke Skridt der skulle foretages til en bedre Udvikling af vort Forsvar, end vi for Dieblisset have. Ogsaa jeg erkjender, at Forsvarsvæsenet, som det i Dieblisset er organiseret, i adskillige Henseender lader Noget tilbage at ønske. Altfaa, foraauidt kan der være Enighed tilstede, Men naar vi fra den høitærede Regjeringens Side møder Forslag som det her foreliggende — og forøvrigt ogsaa tidligere Forslag — da er det, at det stærkt træder frem, at den Sag, vi her behandle, forlader det neutrale Omraade og bliver til et politisk Spørgsmaal, ja et politisk Hovedspørgsmaal. Jeg vil sige til, at jeg ikke kjender nogen Sag af dem, vi her beskæftige os med, der paa mere omfattende Maade griber ind paa alle mulige Omraader, og som bestemmer vor hele politiske Tilværelse indadtil og udadtil i den Grad som Ordningen af Forsvarsvæsenet. Den bestemmer i væsentlig Grad vort Forhold til Udlandet; thi det er jo indlysende, at der vil være en væsentlig Sammenhæng imellem Karakteren af vor Forsvarsplan og det Forhold, hvori vi træde til den ene eller den anden Magt. Jeg skal senere komme tilbage til, at dette ogsaa træder stærkt frem ved den her foreliggende Plan, at den paa en temmelig utvetydig Maade afgjør vort Forhold til Udlandet. Den griber ind i vore in-

dre Forhold navnlig derved, at Gjennemførelsen af Forsvarsplanen, saaledes som den dels foreligger i Lovforslaget, dels forudsættes i Forsvarsplanen, med eet Slag vil afgjøre Spørgsmaalet om økonomiske Reforme herillands for lange, lange Tider. En Afgjørelse i den Retning, som Regjeringen tilsigter, vil gjøre enhver Forhandling om økonomiske Reforme fuldstændig overflødig; det Arbejde kunne vi da gjerne spare os. Ordningen af Militærvæsenet har endvidere den Betydning, at den griber saaledes ind i de sociale Forhold, at Forsvarets Ordning paa den ene eller den anden Maade kan komme til at give vort hele Samfund en forskjellig Karakter. I hvilken Grad man vil gjøre vort Samfund til et militært eller et borgerligt, afhænger for en væsentlig Del af de Principer, der ville blive lagte til Grund for vor Hærordning. Jeg kunde nævne flere Omraader. Forudsætter man, at det, der ligger til Grund for Regjeringens hele Forsvarsplan, til Syvende og sidst er Kjøbenhavns Befæstning, er ogsaa dette et Spørgsmaal af overordentlig politisk Betydning, idet nemlig derved Hovedstadens Forhold i det Hele til det øvrige Land afgjøres. Jeg tror derfor, at vi ikke kunne møde nogen Sag, der har en mere anerkjendt politisk Betydning end denne, og jeg siger dette for at lægge høitærede Medborgere dette noget paa Sinde, som vistnok i den allerbedste Mening, men dog, lebede af en hel Del Ukjendtskab til Sagen, søge at reise en Bevægelse i Landet under Forudsatning af, at den Sag, vi her behandle, kan behandles bortset fra ethvert politisk Hensyn; thi det er, tror jeg, indlysende for Enhver, der har fulgt denne Sags Gang, og veed, hvad den indeholder, at dette er umuligt. Smidlertid maa det erkjendes, at her foreligger en Opgave, som man fra mere end een Side ønskede skulde løses paa en heldig Maade. Men til at løse en Opgave, som altfaa i den Grad griber ind i en Række politiske, sociale, folkelige Forhold, staa vi overfor den samme Regjering, med hvilken vi forhandlede i 1876, Regjeringen af 12te April 1877 eller rettere sagt, som jeg senere vil benævne den, Regjeringen af Juni 1876, nemlig den Regjering, der efter at have erklæret overfor hele Folket, at det var uforsvarligt at udsætte Paabegyndelsen af Foranstaltninger til Forsvarsvæsenets Udvikling, da, efter at den havde faaet det Svar, som den paany samlede Rigsdag havde givet den, Løb den Sag falde, for at vie sig til en anden Opgave, der forekom den større og værdigere, nemlig at tilføie Folkethinget og dermed Forsatningen et Nederlag, den Regjering, om hvilken de 74 Medlemmer af Thinget i Juni 1876 udtalte, sat man ansaa den for ude af Stand til at løse nogen af de Opgaver, der ere af størst og mest indgribende Betydning for Samfundet. Jeg veed nu ikke, om det skal være den nu begyndte Samling for-